

Justis- og beredskapsdepartementet
Postboks 8005 Dep
0030 OSLO

Deres ref
21/5593

Vår ref
21/2318-2

Dato
11. januar 2021

Høring - Forslag til endringer i bestemmelsene om eierskapskontroll mv. i lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven) - tilbakemelding

Vi viser til brev av 11. oktober 2021 fra Justis- og beredskapsdepartementet (JD), vedlagt høring om forslag til endringer i lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven).

Forslagene til endringer har som formål å gi økt kontroll med oppkjøp som kan påvirke nasjonal sikkerhet, og å tilpasse det allerede eksisterende regelverket til det nye utfordringsbildet. Det foreslås konkrete lovendringer og utkast til bestemmelser, men JD ber også om innspill til andre tiltak som vurderes. I notatet drøftes hensynet til en åpen økonomi veid opp mot behovet for å hindre sikkerhetstruende økonomisk aktivitet. Samferdselsdepartementet (SD) har kommentarer til enkelte forslagene. Disse følger nedenfor.

I høringsnotatets kap. 4 legges det frem forslag til en hjemmel til å underlegge virksomheter av *vesentlig* betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner i lovens kapittel 10 om eierskapskontroll. Forslaget innebærer et nytt andre ledd i § 1-3. Vi oppfatter at forslaget ikke innebærer en plikt for departementet til å treffe slikt vedtak, men departementet *kan* vurdere dette ut fra sine risikovurderinger, eventuelt i samråd med sikkerhetsmyndigheten. Vi mener det kan være hensiktsmessig å se nærmere på veiledningen knyttet til virksomheter av vesentlig betydning, slik at den blir så tydelig som det lar seg gjøre både med hensyn til vurderingen som skal gjøres av departementene, og med hensyn til informasjon til virksomhetene som det fattes vedtak om.

I høringsnotatets kap. 4.2.3. går det fram at JD vurderer muligheten for en endring av eller tilføyning i § 1-3 på en slik måte at virksomheter av avgjørende eller vesentlig betydning for

nasjonale sikkerhetsinteresser kan underlegges sikkerhetsloven. JD viser til at det kan finnes virksomheter som ikke anses å understøtte grunnleggende nasjonale funksjoner i særlig grad, men som likevel har en avgjørende eller vesentlig betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. En eventuell endring vil medføre en ytterligere utvidelse av lovens virkeområde, og være mer i samsvar med systematikken i lovens kapittel 10. Det vises til § 10-3, der *nasjonale sikkerhetsinteresser* er vurderingstema. SD vil også peke på samsvar med § 2-5 i denne sammenheng, som har tilsvarende vurderingstema og således har et virkeområde som går utover virksomheter som er underlagt sikkerhetsloven.

SD mener det er fornuftig at betydning for *nasjonale sikkerhetsinteresser* gjøres til vurderingstema for hvorvidt virksomheter kan underlegges loven etter §1-3 bokstav c. Lovens formål er å beskytte nasjonale sikkerhetsinteresser, og en virksomhets betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser er dermed et svært naturlig vurderingstema. Som JD selv påpeker kan det finnes virksomheter som ikke anses å understøtte grunnleggende nasjonale funksjoner i særlig grad, men som likevel har en avgjørende eller vesentlig betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. Det motsatte vil etter vår oppfatning ikke være tilfelle. Ettersom grunnleggende nasjonale funksjoner per definisjon er nødvendige for å ivareta nasjonale sikkerhetsinteresser, vil en virksomhet av betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner alltid være av betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser.

På bakgrunn av ovennevnte resonnement mener vi nasjonale sikkerhetsinteresser bør kunne erstatte grunnleggende nasjonale funksjoner som vurderingstema i §1-3 bokstav c. Dette vil etter vårt syn også gi samsvar med vurderingstemaet i § 1-3 bokstav a. Nasjonale sikkerhetsinteresser er ikke et uttalt vurderingstema i denne bestemmelsen, men selve definisjonen av sikkerhetsgradert informasjon medfører likevel at det er nettopp nasjonale sikkerhetsinteresser som er det underliggende vurderingstemaet. Når det gjelder § 1-3 bokstav b, ser vi at det kan være gode grunner til å beholde grunnleggende nasjonale funksjoner som vurderingstema. Det vil imidlertid være fullt mulig å benytte nasjonale sikkerhetsinteresser som vurderingstema også i denne bestemmelsen, ut ifra samme resonnement som ovenfor, og det vil videre gi en mer enhetlig begrepsbruk.

Videre mener vi det er naturlig at virksomheter av avgjørende betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser *skal* underlegges loven. Etter vårt syn bør distinksjonen mellom virksomheter som *skal* og *kan* underlegges loven gjøres på grunnlag av *betydningen* virksomhetene har for nasjonale sikkerhetsinteresser, ikke på grunnlag av om de understøtter nasjonale sikkerhetsinteresser eller grunnleggende nasjonale funksjoner. Som beskrevet over, vurderer vi dette til å være to sider av samme sak.

JD foreslår ikke på nåværende tidspunkt hvordan en eventuell bestemmelse om underleggelse av virksomheter av hensyn til nasjonale sikkerhetsinteresser skal lyde. Som følge av våre vurderinger ovenfor, er et forslag å gjøre endringer i § 1-3 slik at:

- Departementet *skal* fatte vedtak om loven helt eller delvis skal gjelde for virksomheter som driver aktivitet som har *avgjørende* betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser

- Departementet *kan* fatte vedtak om at loven helt eller delvis skal gjelde for virksomheter som driver aktivitet som har *vesentlig* betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser.

Av hensyn til avgrensning av virkeområdet kan det vurderes om *kan*-bestemmelsen skal avgrenses til vedtak om at kun *delar av loven* skal gjøres gjeldende. Dette vil f.eks. være tilstrekkelig for å underlegge virksomheter kapittel 10. Tilsvarende kan det vurderes om *skal*-bestemmelsen kun skal gjelde vedtak om at hele loven skal gjøres gjeldende. Det virker rimelig at virksomheter som er av avgjørende betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser skal underlegges hele loven.

Når det gjelder departementenes oversikt over virksomheter av vesentlig betydning, er den i dag knyttet til plikten i § 2-1 første ledd bokstav b) og betydning for *grunnleggende nasjonale funksjoner*. Vi antar at virksomheter som understøtter *grunnleggende nasjonale funksjoner*, og som har vesentlig (eller avgjørende) betydning for disse, i all hovedsak også vil ha en vesentlig (eller avgjørende) betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser. En oversikt/liste over virksomheter av vesentlig (eller avgjørende) betydning for nasjonale sikkerhetsinteresser vil imidlertid kunne se annerledes ut. Om det skulle bli en plikt for departementene å ha to oversikter over virksomheter av vesentlig betydning, vil det også her være behov for et godt veiledningsmateriale som redegjør for forskjellen mellom de to.

Høringsnotatets kap. 5 omhandler meldeplikt etter § 10-1. Det vises til gjeldende rett, hvor det kun er den ervervende part som har en meldeplikt etter loven. JD imøteser høringsinstansenes syn på om det bør pålegges både avhender og leder for virksomheten som det erverves eierandeler i, en meldeplikt om kvalifisert erverv i virksomhet underlagt sikkerhetslovens kapittel 10, i tillegg til erverver som plikten i dag påhviler. Det foreslås endringer i § 10-1 første ledd i tråd med dette, jf. kap. 5.1.3 i notatet. Etter SDs vurdering vil forslaget kunne bidra til en mer hensiktsmessig oppfyllelse av intensjonen med bestemmelsen. Vi har ikke kommentarer til forslaget om endringer i annet ledd i § 10-1, jf. høringsnotatets kap. 7.4.

I høringsnotatets kap. 8.2 og 8.3 drøftes behov for et gjennomføringsforbud fra melding om erverv mottas, og det foreslås en ny bestemmelse, § 10-4, som regulerer et slikt gjennomføringsforbud. Videre foreslår JD en hjemmel for Kongen til å gi forskrift om gjennomføringsforbud, som kan gi nærmere bestemmelser om hvilke aktiviteter i en ervervsprosess som er omfattet av forbudet, og saksbehandlingsregler for behandling av søknader om unntak. Om forslaget til § 10-4 vedtas, ser vi at det kan være hensiktsmessig med en slik forskrift, slik det formuleres i siste ledd i forslaget.

I kap. 10 i høringsnotatet drøftes behov for endringer i sikkerhetsloven knyttet til eiendom av sikkerhetsmessig betydning. Med "eiendom av sikkerhetsmessig betydning" menes eiendom som ligger i nærheten av, eller kan utgjøre en sikkerhetsrisiko for, et skjermingsverdig objekt eller militært område eller tilsvarende. Det foreslås en presisering overfor virksomheter som råder over objekter og infrastruktur som er utpekt og klassifisert etter sikkerhetsloven § 7, om

objekteiers ansvar for å vurdere risikoen knyttet til omkringliggende eiendommer og hvilken risiko disse eventuelt utgjør med tanke på sikkerhetstruende virksomhet rettet mot objektet eller infrastrukturen. Forslaget innebærer en ny bestemmelse, § 7-6.

Vi mener en slik vurdering kan være krevende for flere virksomheter, noe også JD kommer inn på i høringsnotatet. Vi støtter JDs oppfatning om at dersom forslaget til ny bestemmelse rundt dette vedtas, bør det utarbeides en egen veileder som objekteier kan anvende for å ta hensyn til dette forholdet i risikovurderingen. Det bør også gis mulighet for tilpasset veiledning av aktuelle objekteiere.

Vi har ikke andre merknader til høringsnotatet.

Med hilsen

Espen Aamodt (e.f.)
avdelingsdirektør

Tone Figenschou Sandvik
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk signert og har derfor ikke håndskrevne signaturer